

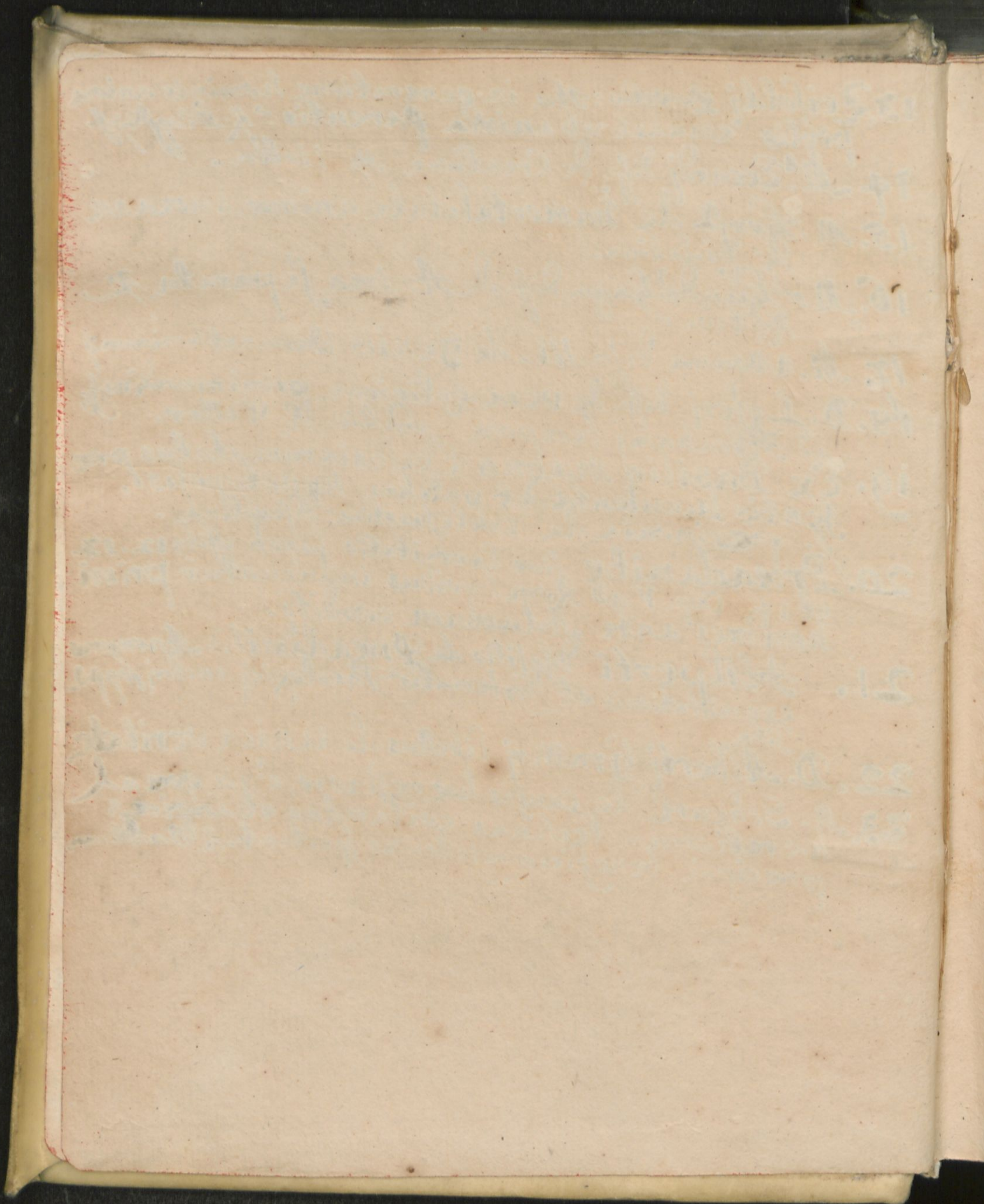
Continentur hoc volumine.

1. D. Job. Müllern Atheismus Devictus.
2. M. Jani Atheus refutatus et ad veram religionem conversus sub ipsidio D. Nienhaysii.
3. D. Kortholt de Religione naturali contra Naturalistas et Remonstrantes p. Lic. A. Franck.
4. D. I. Musaei quaestio; An ductu luminis nature et principiorum rationis homo ad salutem aeternam pertinere possit?
5. D. Petri Musaei Oratio contra Atheos cum iustitia Dei spugnare contendentes quod malis bona in hac vita contingant.
6. Bechmanni disp. de Deo quatenus ex lumine nature cognosci potest. R. Reimer.
7. Frölinoyi disp. De Deo lumine rationis cognoscibili R. Lübbren.
8. M. S. Wiggenij disp. de Attributis Divinis an et quomodo ea inter se et ab essentia differant. R. Heringes.
9. M. Hundshagen de Unitate Dei R. Wendeling.
10. M. B. Müller de Summa Dei perfectione R. Dommer.
11. M. B. Müller de quibusdam Distinctionibus Unitatis Divinae R. Schultesius.
12. M. Spruthenij de propagine anime rationalis R. Laubingon.

Sammelband

26

13. Reifoldij Quæstio: An in generatione hominis anima
pateris emanet ab anima parentis? & Kloggeij.
14. M. Eccardij disp. de Creatione & Haken.
15. M. Gouss de Immortalitate animæ humanæ
& Sigelius.
16. M. Hundobhagen disp. de Anima separata &
Rötiger
17. M. Adonna disp. III. de Geniis (Deorum et hominum)
18. D. Lyserij disp. de vera Religione primi mundi usq[ue]
ad Abrahamij tempora prælic. & Weller.
19. Ex Basilio magno Ecclesiarum status præ
sentis luculenta et pulchra hypotyposis,
s. quærinonia de ecclesiastica disciplina.
20. Præadamitæ five Exercitatio super vsib[us] 12. 13.
et 14. Cap. V ad Rom. quibus inducuntur primi
homines ante Adamum conditi.
21. Hilperti Dissertio de Præadamitis Anonymo
exercitationis et Systematis Theologicij auctori oppo-
sita
22. D. Albertij Graffen libellus de unica veritate
23. M. Scheurl de causis hæreseon, et iis quæ ad
hæreticorum technas evitandas et Logice
præcipue beneficio refellendas spectant. & Gumbelman.

EX BASILIO
MAGNO

ECCLESIA RVM
STATVS PRÆSENTIS
LVCVLENTA ET PVL CRA
HYPOTYPOSIS:

Cum Latina interpretatione SIMONIS
STENII Lomacensis.

HEIDELBERGÆ

M D XCIII

g. K. 11. 6512

g. K. 12. S. 473

EX BASSILIO

PHONO

ECCLIESIARVM

IN KATHOLICA ET REFORMATA

• ECCLESIA •

HYSTORIA

OPUS SIGMUNDI FREYTAGII

1575

HEIDELBERGAE

M. D. XCIII

GREGORIO TRVBELIO, VIRO
SPLENDIDISSIMO, PIETATIS, HVMA-
nitatis, ac liberalitatis laude florentissimo, domino
& amico suo honorando, S.

NON dubito, Vir omnibus rebus ornatissime,
quin pro pietate tua, quam vnice commendant
ij quibus ea notissima est, sæpe infaniam nostræ gen-
tis deploras, de periculo, in quo versatur, parum aut
nihil cogitantis. Turcica arma quam formidabilia
debeant esse Germanis, tu, qui propius abes, præcla-
re intelligis, & experiuntur ij quotidie, qui propter
vicinitatē pro aris focusq; cū latronibus illis dimica-
re coguntur. Nuper a deo quid factū sit, nemo ignorat.
Etsi autem cōplures sunt, qui putēt atrocius nonnul-
la exaggerata: mihi tamē vel vnus christiani hominis
ad impiam illam seruitutē abstractio, instar maximæ
cladis esse videtur. Ad confirmandas autē opes barba-
ras, nihil æque (credo) valet ac Principum Christiano-
rum dissensio. cuius causæ partim profanæ sunt, par-
tim sacre; cum alij amplificandis territoriis studeant;
alij in religione Pontificiā, alij Apostolicā doctrinā se-
quendam esse statuāt. Ac postremi iterū in duas qua-
sificationes scinduntur: quarū vna simpliciter cōtenta
esse vult Prophetis & Apostolicis scriptis; quod hæc
sola ius sibi vindicent præcipiendi, quid credendum sit:
altera, etiā humanæ autoritati aliquid dandū esse cen-
set. Ex hac opinionū diuersitate quā miserabiles exti-
terint distractiones inter eos qui cōiunctissimi esse de-
bebant propter aduersarios vtrorūque potentissimos,
demonstrari opus non est, cū rixantiū tanta sit impor-
tunitas, adeoq; vocalis, vt etiā ad tuas ædes a Turcicis

excursionibus non valde remotas, conuiciorum clamores peruenisse existimem. Etsi autē concertationes illæ maledicæ: (ex quibus non solū foeda discidia, sed etiā furiosa plebis existit licentia ad direptiones & cædes progrediēs, vt nuper adco Lipsiæ, nulla ratione publicę securitatis in emporio celebri habita, cognitum est) etsi igitur digladiationes illę multos ita afficiūt, vt nullo vnquā tēpore perturbatiōē in terris statū fuisse existimēt: nihil tamē noui nobis offerri, antiquitatis historiæ satis docent. Temporibus Basilij Magni quā tristis Ecclesię facies fuerit, pulcherrimæ *ἱεροσολωνίταις*, a sanctissimo viro nobis relicte, liquido indicāt. Has in Latinum sermonem olim a me conuersas, accessiuncula aliqua augere & cum compellatiuncula hac ad te mittere volui, vir præstantissime: tum quod iudicarem neque ouum ouo, neq; lac lacti esse similius, quā hæc nostra tēpora sint Basilianis: tum quod ex præceptore filij tui Petro Vilhelmo, viro humanissimo & doctissimo ac meliore valetudine dignissimo, intelligerem lectionem harum tibi perquam gratam fore: id quod etiam litteræ declararunt amici nostri communis, cuius in primis consilio filium tuum in hanc Academiam mittendum esse duxisti. Tu, quę tua est humanitas, mihi etiam nuper ex litteris amantissime & elegatissime scriptis perspecta, vel ipsius Basilij nomine munusculum hoc qualecunque boni consules. Quod si forte existimabis audacius illud a me & confidentius tibi ignoto oblatū esse, erroris huius culpam facile, vt spero, præstabunt ij qui lucubrationis huius, etiam ante liberalitatis tuæ prolixæ erga me significationē absolutæ, autores fuerunt. Vale viro optime, & me ama. Dab. Calend. Iunij M D X C I I I.

ΤΟΙΣ ΘΕΟΦΙΛΕΣΤΑ-

ΤΟΙΣ ΚΑΙ ΟΣΙΩΤΑΤΟΙΣ ΑΔΕΛ-

ΦΟΙΣ, ΣΥΛΛΕΙΤΟΥΡΓΟΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ

Ιταλίων, Μελέτιος, Ευσέβιου, Βασίλφος, κ

οί λοιποί, εν κυρίω χαίρειν.

ΕΡΕΙ μὲν πνα παραμυθία τῆς ὀδυωμένης ψυ-
χαῖς, ἔσυναγμός πολλὰκις ἐκ τῶ βαθους τῆς καρ-
δίας ἀναπεμπόμενος· καὶ που κ' δάκρυον ἄποσείξαι,
τὸ πολὺ τῆς θλίψεως διεφόρησε. ἡμῖν δὲ οὐχ' ὅσον συναγμός κ'
δάκρυον παραμυθία ἔχῃ τ' ἐξειπεῖν ἡμῶν τὰ πάθη, πρὸς τὴν
ἀγάπην ὑμῶν, ἀλλὰ τις ἡμᾶς κ' ἐλπίς χρηστοτέρα θάλπει· ὡς
πάχα αὐ' εἰ ἐξαχθείλαμεν ὑμῖν τὰ λυπώντα, θανατήσομεν
ὑμᾶς πρὸς τὴν ἀτίληψιν ἡμῶν. ἢ πάλαι μὲν προσεδοκή-
σαμεν παρ' ὑμῶν τῆς κ' τὴν ἀνατολὴν ἐκκλησίαις γνήσεσθαι,
οὐδέποτε δὲ πετυχήκαμεν, πάντως που ἔ' ἐν σοφίᾳ τῆς ἡμέτερας
διοικουμένης θεοῦ, κ' τὰ ἀθεώρητα αὐτῆς τῆς δικαιοσύνης κρι-
ματά, πλείονι χρόνῳ παρατῆθῆναι ἡμᾶς ἐν τῆς πηρασμοῖς τού-
τοις εἰκονομήσασθαι. οὐ γὰρ δήπου ἠγνοήσατε τὰ καθ' ἡμᾶς,
ἀδελφοὶ πριμώτατι ὧν ἡ ἀκεὴ εἰς τὰ ἔσχατα τῆς οἰκουμένης
διέδραμεν. οὐδὲ ἀσυμπαθεῖς που ὑμεῖς πρὸς τοὺς ὁμοψύχους
τ' ἀδελφῶν, μαθητῶν ὑπάρχοντες τῶ δόξουλου, τῶ πλήρωμα
εἶναι τῶ νόμου τὴν πρὸς τὸν πλοῦσιον ἀγάπην διδάσκοντες.
ἀλλ' ὅπερ εἶπομεν, ἐπέσχεν ὑμῶν τὴν ὀρμὴν, ἡ δικαία κρισις
τῆς θεοῦ, ἐκπληρωθῆναι ἡμῖν τὴν ἀπειταγμένον ὅτι τῶς ἀ-
μαρτίας ἡμῶν θλίψιν ἴπμετερήσασθαι. ἀλλὰ νυνὶ γινώσκοντες πρὸς
τὸν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ζῆλον ἔ' τὴν ἡμετέραν συμπάθειαν, θανα-
τήσασθαι ὑμᾶς παρακαλοῦμεν, πάντα μαθόντας, κ' ὅσοι πρὸ
τούτου τῆς ἀκεῆς ὑμῶν διέφυγε, παρὰ τῶ δὲ λαβεστέου ἀδελ.

Φοῦ ἡμῶν τῆ σιωθακόνε Σαβίνε· ὅς διωθήσεται ὑμῖν, καὶ ὅσα
 πλὴν Ἰππισολίου Διαφύλα, παρ' ἑαυτῷ διηγήσασθαι· δι' οὐ πα-
 ρακαλῆμεν ὑμᾶς, ἐκδύσασθαι σπλάγχνα οἰκτιρμῶν, καὶ ἀποθέ-
 σθαι μὲν πάντῃ ὄκνον, ἀναλαβεῖν ἢ τ' κέπον τῆς ἀγάπης, καὶ μή-
 τε ὁδοῦ μήκος, μήτε εἰς κατ' οἶκον ἀχολίας, μήτ' ἀλλόπιτων
 ἀιθρωπικῶν ὑπολογίσασθαι. οὐ γὰρ πρὸς μίαν ἐκκλησίαν ὁ κίν-
 διωθῆ, οὐδὲ δύο ἢ τρεῖς αἰτῶ χαλεπῶ τούτω χημῶνι πεπιτε-
 σσῶσαι· σχεδὸν γὰρ ἀπὸ τῶν ὄρων Ἔλλαυρκεδὸς μέχρι Θεβαΐδος,
 τ' τῆς αἰρέσεως κακῶν Ἰππινέμα. ἢς τὰ πονηρὰ σπέρματα,
 πρῶτον μὲν ὁ δυσώνυμος Ἄρφος κατεβάλετ'· ῥίζωθέντα
 ἢ Διαβαθους ὑπὸ πολλῶν τῶν ἐν μέσῳ πλὴν ἀσεβῶν Φιλο-
 πόνως γεωργησάντων, νυκτὸς Φθοροποιούς καρπούς ἐξεβλά-
 σθησαν. ἀνατέτραπται μὲν γὰρ, τὰ τῆς Δισεβείας δόγματα· συγ-
 κέχων δὲ Δισεβείας θεσμοί· Φιλαρχία δὲ, τῶν μὴ φοβημέ-
 νων τὴν κύριον, τῆς πρῆσασίας Ἰππινέμασι. καὶ ἐκ τῶν πρῶτα
 νοῦς λοιπὸν, ἀθλον Δισεβείας, ἢ πρῆσασίας πρῆσασίας. ὥστε ὁ
 τὰ χαλεπώτερα βλασφημίας, εἰς Ἰππισκοπὴν λαοῦ πρῆσασίας
 μότερος. οἶχεται σεμνότης ἱερατικῆ· Ἰππινέμασι οἱ ποιμαί-
 νοντες μετ' Ἰππισήμας τὸ ποίμνιον τῆς κυρίας, οἰκονομίας πλω-
 χῶν, εἰς ἰδίας ἀπολαίσεως καὶ δώρων Διανομίας, παραναλισκόν-
 των αἰετῶν Φιλαρχουῶν· ἡμαύρωται κακῶν ἀκρίβεια·
 ἐξουσία δὲ ἀμαρτάνειν πολλή. οἱ γὰρ σπουδαῖς ἀνθρωπίνους
 παρελθόντες Ἰππινέμας τὸ ἀρχὴν, ἐν αὐτῷ τούτω τ' σπουδῆς πλὴν χά-
 ριν ἀναπληροῦσιν. ἀπέλωλε κρίμα δικαστικόν. πᾶς τις τῶν θε-
 λήματι τῆς καρδίας αὐτῆς, πορθεῖται. ἢ πονηρία, ἀμετερεῖ· οἱ
 λαοὶ, ἀνομήτοι· οἱ πρῆσασίας, ἀπαρρησίασι. δοῦλοι γὰρ τῶν
 δεδωκότων πλὴν χάριν, οἱ δὲ ἀνθρώπων ἑαυτοῖς πλὴν δυνατείαν
 κατακτησάμενοι. ἤδη δὲ καὶ ὅσων πρὸς τὸ πρῆσασίας πολέ-
 μου, ἢ ἐκδικήσεως δὴθεν τῆς ὀρθοδοξίας Ἰππινέμας· καὶ τὰς ἰδίας
 ἐχθρας Ἰππινέμας, ὑπὲρ Δισεβείας ἐχθραίνοντες καταχρη-
 ματίζον. ἄλλοι ἢ τὸν Ἰππινέμας τοῖς ἀγίοις ἐκκλίνοντες ἐλεγχον,
 τοὺς λαοὺς εἰς τὴν κατ' ἀλλήλων Φιλονεμίαν ἐκμαίνουσιν· ἵνα

τοῖς κεινοῖς κακοῖς, τὸ καθ' ἑαυτοῦς συσκιάσωσι. διὸ καὶ ἄσπον-
 δός ἐστιν ὁ πόλεμος οὗτος, τῶν τὰ πονηρὰ εἰργασμένων, τὴν κει-
 νῶν εἰρήνην, ὡς ἔδοξα καλύψασαν αὐτῶν τὰ κρυπτά τῆς αἰχύ-
 νης, ὑφορωμένων. Ἐπὶ τούτοις γελῶσιν οἱ ἄπιστοι, σιλῶσιν οἱ
 ὀλιγόπιστοι, ἀμφίβολοι ἢ πίσις· ἀγνοία κατακέχυται τῶν ψυ-
 χῶν, διὰ τὸ μιμεῖσθαι τὴν ἀλήθειαν τὴν δολουῦν τὸν λόγον
 ἐν καχυργίᾳ· σιγῶ μὲν γὰρ τὰ τῆς ἀσεβουῦτων σόματα· ἀνεί-
 δεῦσαι βλάσφημος γλώσσα· ἐβεβηλώθη τὰ ἅγια· φεύ-
 γουσι τοὺς εὐκτηρίους οἴκους οἱ ὑγιαίνοντες τῶν λαῶν, ὡς ἀσε-
 βείας διδασκαλεῖα· καὶ δὲ τὰς ἐρημίας, πρὸς τὸν ἐν τῆς οὐρα-
 νοῖς δεσπότην, μὴ στεναγμῶν ἔδακρυῶν τὰς χεῖρας αἴρῃσιν.
 Ἐφθατε ἢ καὶ μέχρις ὑμῶν τὰ γρόμματα ἐν τῆς πλείστης τῶν πό-
 λεων· ὅτι οἱ λαοὶ σὺ γυναιξὶ καὶ πατρὶ, καὶ αὐτοῖς τοῖς πρεσβύ-
 ταις, πρὸ τῆς πυλῶν ἐκχυθέντες, ἐν τῶ ὑπαίθρῳ τελοῦσι
 τὰς προσευχὰς, φέροντες πίκρας τὰς ἐκ τῆς ἀέρος κακοπαθείας
 σὺ πολλῇ τῇ μακροθυμίᾳ, τὴν παρὰ τῆς κυρίου ἀντίληψιν
 ἀναμένοντες. τίς θρηῶσιν τῆς συμφορῶν τούτων ἄξιος; ποῖα
 πηγαὶ δακρυῶν κακοῖς ῥοοῦτοις ἐπαρτίσουσιν; ἕως ἔτι
 δοκεῦσιν ἐστῆναι ἴνες· ἕως ἐπὶ ἵχνος τῆς παλαιᾶς καταστάσεως
 διασώζεσθαι, πρὶν τέλος τῆς ἐκκλησίας ἐπελθεῖν τὸ ναυάγιον·
 ἐπέχθη ἢ πρὸς ἡμᾶς· ἐπέχθη δὲ ἤδη· ναὶ ἀδελφοὶ γνησιώτα-
 ται· δοτε χεῖρα τοῖς εἰς γόνυ κλιθεῖσι· συγκινηθήτω ἐφ' ἡμῖν τὰ
 ἀδελφικὰ ὑμῶν σπλάγχνα· προσχύθητω δάκρυα συμπα-
 θείας· καὶ μὴ πειθήτε τὸ ἡμισυ τῆς οἰκισμένης ὑπὸ τῆς πλάνης
 καταποθέν· μὴ ἀνάχηθε ἔδοξεν ἡμῶν τὴν πίσιν, παρ' οἷς
 πρῶτον ἐξέλαμψε· τί ἔτι ποιήσαντες ἀντιλήψατε τῆς πτα-
 γμάτων; ἔτι πῶς τὸ πρὸς τοὺς θλιβμένους συμπαθῆς ἰδεῖ-
 ξεσθε; ἔτι παρ' ἡμῶν πάντως δεήσθε μαιθάνην ὑμᾶς ἀλλ' αὐτὸ
 τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὑμῖν ὑποθήσει· πλὴν γὰρ ὅτι ἄχους χρεία
 πρὸς τὸ πείσασθαι τοὺς πειληφθέντας, ἔτι παρ' ἡμῶν ἀδελ-
 φῶν πλειόνων· ὡς τε πλήρωμα εἶναι σωῶδου τοὺς ἰσχυροῦς
 τας· ἵνα μὴ μόνον ἐκ τῆς τῆς ἔδοξεν ἡμῶν σεμνότητι, ἀλλὰ

καὶ ἐκ τῶν οἰκείων ἀριθμῶν τὸ ἀξιοπίστον ἔχουσιν εἰς διόρθωσιν, οἳ καὶ
 τῶν ἐν Νικαίᾳ γραφείσκειν παρὰ τῶν πατέρων ἡμῶν πίστιν ἀνα-
 νεώσκει. Ἐπιπέσει αἰρεσὶν ἐκρηζώσουσι, καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν τὰ
 ἐπιπεσόντων ἀγαθὰ φρονουῦντες συνάγειν εἰς
 ὁμόνοιαν. τῆτο γὰρ δήπου τῶν πάντων ἐλεεινότερον, ὅτι καὶ τὸ δο-
 κεῖν ὑγιαίνειν ἐφ' ἑαυτὸ ἐμερίσθη καὶ ἀφίστηκεν ἡμᾶς ὡς εἶ-
 κε παραπλήσια πείρη, τίς ποτὲ καὶ τὴν Οὐεσπεσιανῶν πολι-
 ορκίαν, τὰ Ἱεροσόλυμα περιεχοῦσιν. ἐκείνοι τε γὰρ, ὁμοῦ μὲν τῶν
 ἐξωθεν συνείχοντο πολέμῳ ὁμοῦ καὶ τῆ ἐνδοθεν εἰρήσῃ, τῶν ὁ-
 μοφύλων καταναλίσκοντο. ἡμῖν δὲ περὶ τῶν Φαρισαίων πολέμῳ
 τῶν αἰρετικῶν, ἐτι ἔτι παρὰ τῶν δοκεύων ὁμοδοξίαν ἐπαναστάς,
 περὶ ἑαυτὴν ἀσθενείας τὰς ἐκκλησίας κατήγαγεν. ἐφ' ἧν
 καὶ μάλιστα τὸ παρ' ὑμῶν ζητοῦμεν βοήθειαν. ὡς τε τοὺς τῶν
 ἀποστολικῆν ὁμολογουῦντας πίστιν, ἅπερ ἐπενόησαν γρίσματῶν
 ἀγαθῶν, ὑποταγῆναι τῷ λοιποῦ τῆ ἀληθείας τῆ ἐκκλη-
 σίας. ἵνα ἀρτίον γνήσιον τὸ σῶμα τῆ Χριστοῦ, πᾶσι τοῖς μέλεσιν
 εἰς ὁλοκληρίαν ἐπελθόν. Ἐμὴ μόνον τὰ παρ' ἑτέροις μακαρί-
 ζομεν ἀγαθὰ ὅπερ νῦν ποιούμεεν. ἀλλὰ καὶ τὰς ἡμετέρας αὐ-
 τῶν ἐκκλησίας, ἐπίδωμεν τὸ δευκαίον καύχημα τῆ ὀρθοδοξίας
 ἀπολαβούσας. τῶ ὄντι γὰρ τῷ ἀνωτάτου μακαρισμοῦ ἄξιον, τὸ
 τῆ ὑμετέρα θεοσεβεία χαρῶν παρὰ τῆ κυρίας, τὸ μὲν κίβδη-
 λον, δὲ τῆ δοκίμης ἑκαταροῦ ἀγαθῶν. τὴν δὲ τῶν πατέρων πί-
 στιν, ἀνά τινος ὑποστολῆς, κηρύσσον. ἢν καὶ ἡμεῖς ἐδεξάμεθα, καὶ
 ἐπέγραψεν ἐκ τῶν ἀποστολικῶν χαρακτήρων μεμορφω-
 μένῳ, σὺνθεσμοὶ ἑ αὐτῆ, ἑ πᾶσι τοῖς ἐν τῶ
 σινοδικῶν γράμματι κανονικῶς ἑ ἐπι-
 θέσμως δεδογματισμέ-
 νοις.

ΤΟΙΣ ΩΣ ΑΛΗΘΩΣ ΘΕΟΦΙΛΕΣΤΑ-
 ταις καὶ ποθητοτατοῖς ἀδελφοῖς καὶ ὁμοψύχοις συλλειτουργοῖς,
 τοῖς καὶ τῷ Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ Ἐπισκόποις, Βασιλέϊ
 Ἐπισκόπος Καζαρείας τῆς Καππα-
 δοκίας.

Ο κύριε ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, σῶμα ἑαυτῶ καλαδεζά-
 μεν ὀνομάσαι τῷ πᾶσι καὶ θεῶ ἐκκλησίαι, καὶ πύς
 καθ' ἕνα ἡμῶν ἀλλήλων ἀποδείξας μέλη, ἔδωκε καὶ ἡμῖν πρὸς
 πάντας ἔχειν εἰκείως, καὶ τῷ τῶν μελῶν συμφωνίαν. διόπερ, εἰ
 καὶ πλείστον ἀλλήλων διακριόμεθα τῆς οἰκῆσεσιν, ἀλλὰ τῷ γε
 λόγῳ τῆς συναφείας, ἐγγύς ἀλλήλων ἐσμεν. ἐπεὶ ἔν ἐ δυνάται
 ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσὶν εἰπεῖν, Χρεῖα ὑμῶν οὐκ ἔχω· πάντως οὐ-
 δε ὑμεῖς ἀνεξέσθε ἀποποιήσασθαι ἡμᾶς· ἀλλὰ ποσὶν συμπα-
 θήσετε ἡμῶν τῆς θλιψεσιν, αἷς παρεδοθημεν διὰ τὰς ἀμαρ-
 τίας ἡμῶν, ὅσον ἔμεῖς συγχαίρομεν ὑμῖν δοξαζομένοις, ἐν τῇ
 εἰρήνῃ ἢ ἐχαρίσαι ὑμῖν ὁ κύριε. ἤδη μὲν ἐν καὶ ἄλλοτε ἐπε-
 βοησάμεθα τῷ ὑμετέρῃ ἀγάπῃ, εἰς ἀντίληψιν ἡμῶν καὶ συμ-
 παθῆσαι· ἀλλὰ πάντως διὰ τὸ μὴ ἀναπληρωθῆναι τῷ ἐκδικη-
 σιν ἡμῶν, καὶ συνεχωρήθητε ἀναναστῆναι πρὸς τῷ ἀντίληψιν.
 ἐπιζητοῦμεν γὰρ μαλιταμεν, καὶ αὐτῷ τῷ κρατουμένῃ καθ' ὑμᾶς
 οἰκουμένης φαιερῶν γνέσθαι διὰ τῆ ὑμετέρῃς ἀλαθείας, τὴν
 ἡμετέρῃν σύγχυσιν. εἰ ἢ τοῦτ δύσκολον, ἀλλ' ἐλθεῖν πινὰς παρ'
 ὑμῶν εἰς Ἐπίσκεψιν καὶ παραμυθίαν τῶν θλιβομένων, ἵνα
 ὀφθαλμοῖς ὑποδαλώσι τὰ πύθη τῆς αἰατολής· ἄπερ ἀκαῖς
 ἀδυνάτον παραδέξασθαι, τῷ μηδενα λόγον ἀείσκεισθαι, ἐναρ-
 γῶς παρλαίνῃ ὑμῖν τὰ ἡμέτερα. διωγμὸς καὶ ἀληφεν ἡμᾶς,
 ἀδελφοὶ τιμιώτατοι καὶ διαγμῶν ὁ βαρύτατῃ. διώκεν γὰρ
 ποιμένες, ἵνα ἀσχορπιθῶσι τὰ ποίμνια καὶ τὸ βαρύτατῃ, ὅτι
 οὔτε οἱ κακῶ χούμενοι ἐν πληροφορίᾳ μαρτυρίου τὰ πύθη δέ-
 χονται, οὔτε οἱ λαοὶ ἐν μαρτύρων τάξει πύς ἀθλητὰς φεραπέυ-
 ουσι, διὰ τὸ Χριστιανῶν ὄνομα τοῖς διώκεσιν πεικείσθαι. ἐν ἔστιν

B

ἔγκλημα νῦν σφοδρῶς ἐκδικούμενον, ἢ ἀκερβῆς τήρησις τῶν
 πατρικῶν παραδόσεων. Δὲ τῶν ἀπελαύνοντων μὲν τῶν πατρί-
 δων οἱ δὲ σεβῆς, πρὸς δὲ τὰς ἐρημίας μετακίζοντα. οὐ πολὺ
 παρὰ τοῖς κερταῖς τῆς ἀδικίας αἰδέσιμος, οὐκ ἀσκησις δὲ σε-
 βείας, οὐ πολιτεία καὶ τὸ βασιλεῖον ἐκ νεότητι ὅτι εἰς γῆρας
 Διανυθῆσαι ἀλλὰ κακοῦργος μὲν οὐδεὶς ἀνδρῶν ἐλέγχων κα-
 ταδικάζει, ἐπίσκοποι δὲ, διὰ μόνης συκοφαντίας ἐάλωσαν, καὶ
 μηδεμίαν ἀποδείξεως τοῖς ἐγκλήμασιν ἐπενεχθείσης, τῆς τιμω-
 ρίας ἐκδιδόντα. πινές δὲ, οὔτε ἔγνωσαν κληγῶρους, οὔτε εἶδον
 δικαστήρια, οὔτε ἐσυκοφαντήθησαν πλὴν δέχθην ἀλλ' ἀωρὶ τῶν
 νυκτῶν βιαίως ἀαρπαθέντες, εἰς πλὴν ὑπερορίαν ἐφυγα-
 δεύθησαν, τῆς ἐκ τῆς ἐρημίας κακοπαθείας, παραδοθέντες εἰς
 θάνατον τὰ δὲ τούτοις ἐπόμενα, γνώριμα παντὶ, καὶ ἡμεῖς σιω-
 πῆταιμεν. Φυγὰ πρεσβυτέρων, Φυγὰ Διακόνων, καὶ παντὸς ὄ-
 κληρος λεηλασία. ἀνάγκη γὰρ ἢ προσκυνοῦσθαι τῇ εἰκόνι, ἢ τῇ πο-
 νηρᾷ φλογὶ τῶν μασίγων παραδοθῆναι. σεναγμοὶ λαῶν, δά-
 κρυον δίλωκες, καὶ κατ' οἴκους καὶ δημοσία, πάντων πρὸς ἀλλή-
 λους ὀδυρομένων ἀπάχουσιν. οὐδεὶς γὰρ οὕτω λίθινον πλὴν
 καρδίαν, ὥστε πατρὸς σερηθεῖς, πρᾶως φέρει πλὴν ὀρφανίαν.
 ἦχος θρῆνοιῶτων ἐν πόλει, ἦχος ἐν ἀγροῖς, ἐν ὁδοῖς, ἐν ἐρημίαις.
 μία φωνή, ἐλεῖν ἀπάντων ἐσκυθρωπὰ φθελόμενων. ἐξῆρ-
 τα χαρὰ καὶ δὲ φροσύνη ἢ πνθμαλική. εἰς πένθος ἐσράφησαν
 ἡμῶν αἱ ἑορταί. οἴκοι προσευχῶν ἀπεκλείσθησαν. δέξασθαι τὰ θυ-
 σιασθήρια τῆς πνθμαλικῆς λατρείας. οὐκ ἐπὶ σύλλογοι τῆς Χρι-
 στιανῶν. οὐκ ἐπὶ διδασκάλων παρεδρία, καὶ διδάγματα σωτή-
 ρια, οὐ πανηγύρις, καὶ ὑμνωδία νυκτεριναί, οὔτε μακάριον
 ἐκείνο τῶν ψυχῶν ἀγαλλίαμα, ὃ ἵπτι τῆς σωάζεσι ἐτῆ κοινωνία
 τῶν πνθμαλικῶν χαρισμάτων, τῆς ψυχῆς ἐξίνεσθαι τῶν πι-
 σευόντων εἰς κύριον. ἡμῖν πρὸς λέγειν, ὅτι, οὐκ ἔστι ἐν τῷ και-
 ρῷ τούτῳ ἄρχων, οὔτε προσφῆτης, οὔτε ἡγούμενος. οὔτε πρὸς-
 φορὰ, οὔτε θυμίαμα. οὐ τόπος ὅτι καρπῶσθαι ἐνώπιον κυρίου,
 καὶ εὐρεῖν ἔλεος. ταῦτα εἰδόσιν ἵπτι ἐλλομεν. διότι οὐδὲν μέρος
 ἐστὶ τῆ

ἔστι τὸ οἰκουμένης, ὃ τὰς ἡμετέρας λοιπὸν ἠγνόησε συμφροδίας.
 ὥστε οὐ διδασκαλίας ἕνεκεν τοὺς λόγους τούτους ἡμᾶς ποιῆσαι
 νομίζον προσήκειν, εἰ δὲ ἕως ἡμετέρας ὑμῶν τὴν ἐμμέλξαν οἶδα-
 μεν γὰρ ὅτι οὐκ ἂν ποτε ἴππλάθηθε ἡμῶν, οὐ μᾶλλον γε ἢ ἡ μή-
 τηρ τῶν ἐργασίων τῆς κειλίας αὐτῆς. ἀλλ', ἐπεὶ ὡς περ οἱ ὀδύνη
 τινὶ κατεχόμενοι, διὰ τῶν στεναγμῶν κενφίζοντες τὰς ἀλγη-
 δόνας πεφύκασι, τοῦτο ἔτι ἡμεῖς ποιούμεν οἷον ἀποσκδαζόμεθα
 τῆς λύπης τὸ βάρος, δι' ὧν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, τὰς πο-
 λυειδέεις ἡμῶν συμφροδίας διαγέλλομεν· εἴ πως ἂν σφοδρότε-
 ρον εἰς τὰς ὑπερ ἡμῶν προσευχὰς κινηθέντες, δυσωπήσετε τὸν
 κύριον διαλλαγῆναι ἡμῖν. εἰ μὲν ἔναι θλίψεις ἦσαν μόναι αἱ
 κατὰ ποιοῦσαι ἡμᾶς, καὶ ἂν σὺν ἐβλεψάμεν ἑαυτοῖς τὴν ἰσχυρίαν
 ἀγῆν, καὶ χαίρειν τοῖς ὑπερ χειρῶν παθήμασι· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀξία
 τὰ παθήματα ἔτι νῦν χαροῦ, πρὸς τὴν μέλλουσαν δοξάν ἀποκα-
 λυφθήσεσθαι εἰς ἡμᾶς. νῦν ἢ φοβούμεθα, μή ποτε αἰζανόμε-
 νον τὸ κακὸν, ὡς περ τις φλόξ διὰ τῆς καυμένης ὕλης βαδίζουσα,
 ἐπεὶ δὲ κατὰ λάβοι καὶ καταναλώσῃ τὰ πλεονήσια, ἀψησῆται καὶ
 τῶν πόρρω. ἴππινεμε γὰρ τὸ κακὸν τῆς αἰρέσεως καὶ θεός ἐστι, μὴ τὰς
 ἡμετέρας ἐκκλησίας καταφαροῦσα, ἔρψη λοιπὸν, καὶ ἴππ τῆ
 ὑγιαῖνον μέρος τῆς καθ' ὑμᾶς παροικίας. ἴππα μὲν ἔναι διὰ τὸ
 παρ' ἡμῖν πλεονάσαι τὴν ἀμαρτίαν, πρῶτοι παρεδοθημεν εἰς
 κατὰ βρωμα τοῖς ὀμοφάτοις ὀδοῦσι τῶν ἐχθρῶν ἔτι χειρῶν. ἴπ-
 χα ἢ καὶ ὁ μᾶλλον ἐστὶν εἰκάσαι, ὅτι ἐπεὶ δὲ τὸ βασιλεῖον τῆς βασι-
 λείας ἀπὸ τῶν ἡμετέρων ἔργων δεξάμενον, εἰς πᾶσαν ἐξῆλθε
 τὴν οἰκουμένην, διὰ τῆς τοῦ κοινῆς τῆς ψυχῶν ἡμῶν ἐχθρῶς, τὰ τῆ
 ἀποστασίας σπέρματα, ἀπὸ τῶν αὐτῶν πῶων τὴν δεξὴν λα-
 βόντα, εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην διαδοθῆναι φιλονεικῆ. ἐφ'
 οὓς γὰρ ἔλαμψεν ὁ φωτισμὸς τῆς γνώσεως ἔτι χειρῶν, ἴππ τού-
 τος ἐλθεῖν ἔτι τῆς ἀσεβείας σκότος ἴππινε. ὑμέτερα ἔναι λογί-
 σαθε τὰ πάθη ἡμῶν, ὡς γνήσιοι μαθηταὶ ἔτι κυρίως, οὐχ' ὑπερ
 χρημάτων, οὐχ' ὑπερ δόξης, οὐχ' ὑπερ ἄλλου πινὸς τῆς πρὸς
 καίρων πολεμούμεθα· ἀλλ' ὑπερ ἔτι κοινῆς ἡσυχασίας, τῆς πα-

τρικῶ κτήματι Θ, τὸ ὑγιαίνουσας πίστεως, ἐσήκαμεν ἀγωνιζό-
 μενοι. πτωαλγήσατε ἡμῖν ὡς Φιλάδελφοι ὅτι ἀποκέκλεται μὲν
 παρ' ἡμῖν, τῶν δυσσεβῶν τὰ σῶματα, λιείγη δὲ πᾶσι θρα-
 σεία καὶ βλασφημία γλῶσσα τῶν λαλουμένων καὶ τῆ θεοῦ
 ἀδικίαν. οἱ σύλοι καὶ τὸ ἐδραίωμα τῆ ἀληθείας, ἐν διαποροῇ
 ἡμεῖς, οἱ διασμικρότητα παροφθέντες, ἀπαρρησίασοι. ἀγω-
 νιάσατε ὑπὲρ τῶν λαῶν καὶ μὴ τὸ καθ' ἑαυτοὺς σκοπεῖτε μόν-
 ον ὅτι ἐν λιμέσιν ἑσθίοις ὀρμιζοσθε, τῆς τῆ θεοῦ χάριτι Θ πᾶ-
 σων ὑμῖν σκέπην χαριζομένης ἀπὸ τῆ ζαλῆς τῶν πνευμάτων
 τῆς πονηρίας· ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος τῶν ἐκκλησιῶν,
 χεῖρας ὀρέξατε· μὴ ποτε ἐγκαταλείψηται παντελῶς, ὑπο-
 μείνωσι τὴ πίστεως τὸ ναυάγιον. σενάξατε ἐφ' ἡμῖν ὅτι ὁ μονογε-
 νῆς βλασφημῆς, ὁ ἀνιλέγων ὅτι ἐστὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
 ἀθετήται, καὶ ὁ διώκων ἐλέγχων ἀποδιώκεται· πολυθεία
 κεκράτηκε μέγας θεὸς παρ' αὐτοῖς καὶ μικρός. ὁ υἱός, οὐχὶ φύ-
 σεως ὄνομα, ἀλλὰ ἡμῆς εἶναι προσωποποιήσας νενομίσται. τὸ πνεῦμα
 τὸ ἅγιον οὐ συμπληρωτικὸν εἶναι τῆς ἁγίας τριάδος Θ, οὐδε κοι-
 νῶν τῆ θείας ἑ μακαρίας φύσεως· ἀλλ' ἐν τι τῶν ἐκ τῆς κτί-
 σεως, εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχε, πατρὶ καὶ υἱῷ προσωποποιήσας. τίς δώσῃ τῆ
 κεφαλῇ μου ὕδωρ, ἑ τοῖς βλεφάροις μου πηγὴν δακρύων; καὶ
 κλαίσομαι τὸν λαὸν ἡμέρας πολλὰς, τὸν τῆς πονηρίας ταύτης
 διδασκαλίαις πρὸς τὴν ἀπώλειαν σωσθούμενον. παρασύρον-
 ται τῶν ἀκεραιότερων αἱ ἀκοαί· εἰς σωτήριον λοιπὸν ἦλθον τῆς
 αἰρετικῆς δυσσεβείας. σωκετέφε) τὰ νήπια τῆ ἐκκλησίας,
 τοῖς λόγοις τῆ ἀσεβείας. τί γὰρ ἑ ποιήσουσι; βαπτίσματα παρ'
 ἐκείνων· προσωποποιήσας τῶν ἐξοδιδόντων, ἀποκεψῆς τῶν ἀθε-
 νοιώτων, παρακλήσας τῶν λυπομένων, βοήθησαι τὸ καταπο-
 νεμένων, ἀνιλήψας πάντοδαπαῖ, μυστηρίων κοινωνίαι· ἀπαν-
 τα δὲ ἐκείνων ἑπιτελέμενα, σπύδουσι Θ γίνεται τοῖς λαοῖς, τὸ
 πρὸς αὐτῆς ὁμοιοῖας. ὡς ἑ μικρῆς χρονίου προσελθόντι Θ, μηδὲ
 εἰ χίλις τῆς ἀδελφῆ, ἐλπίδα λοιπὸν εἶναι τῆς ὑπὸ τῆς χρονίας ἀγά-
 πης καταχθέντας, πάλιν πρὸς τὴν ἑπίγνωσιν τῆ ἀληθείας
 ἀνακλη-

αἰακληθῆναι. τούτων ἕνεκεν, πολλοὺς ἡμᾶς ἐχρῆν σωδρα-
 μῆν πρὸς τὴν ὑμετέραν σεμνότητά, ἕκαστον τῶν ἑαυτῶ πρᾶ-
 γμάτων ἐξηγητὴν γνέσθαι. νῦν δὲ ἕ αὐτὸ τέτο δᾶγμα γνέ-
 σθω ὑμῖν τ᾽ κακοπαθείας, ἐν ἧ διαίχομεν, ὅτι οὐδὲ ἄποδημίας
 ἐσμὲν κύριοι· εἰ γὰρ ἡς ἕ πρὸς τὸ βραχύτατον τῆς ἐκκλησίας
 αὐτῶ ἄποστασι, ἐκδοτοὺς ἀφῆσθαι τοὺς λαοὺς ταῖς ἐφεδρεύουσι.
 ἀλλὰ τῆ τῶ θεῶ χάριτι, ἕνα ἀπεσεύλαμεν ἀπὶ πολλῶν, τ᾽ ὁ-
 λαβέετατον ἕ ἀγαπητόν ἀδελφόν ἡμῶν Δωρόθεον τὸν συμπε-
 σβύτερον· ὅς κ᾽ ὅσα διαπέφθου ἡμῶν τὰ γράμματα, τῆ παρ᾽
 ἑαυτῶ διηγήσθαι, διωατός ἐστιν ἀναπληρῶσαι παρηκολουθηκῶς
 πᾶσι μ᾽ ἀκριθείας, ἕ ζηλωτῆς ὑπάρχων τ᾽ ὀρθῆς πίστεως.
 ὄν πρὸς δεξάμενοι ἐν εἰρήνῃ, δια ταχέων ἀποπέμψατε, ἀγα-
 θὰ ἡμῖν διαγγελία φέροντα τ᾽ ἀπουδῆς ὑμῶν, καὶ ἔχετε πρὸς
 τὸ ἀνὴλαμβάνεσθαι τ᾽ ἀδελφότητι.

ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΗΣ
 τῆ ἐκκλησιῶν κατὰστάσεως.

ΤΙΝΙ ἔν ὁμοιώσομεν τῶν παρῶσων κατὰστάσιν; ἢ που ὁμοία
 ἐστὶ πλέμῳ πνὶ ναυτικῶ, ὄν ἐκ παλαιῶν πρὸς κρουσμά-
 των, πολλῶ κατ' ἀλλήλων τ᾽ θυμὸν θρέψαιτες, ναύμαχοί τινες
 καὶ φιλοπόλεμοι συνεσήσαντ; ὅρα δὲ ἔν μοι ἐν τῆ εἰκόνι ταύ-
 τη φοβερώς ἐκατέρωθεν ἀπτεφορμῶντα τ᾽ ἐν σῶλον, εἶτα, εἰς τὸ
 αἰήκεσον τῆς ὀργῆς ἐκτραγείσης, συμπεσόντας διαγωνίζεσθαι.
 ὑποθου εἰ βούλη, κ᾽ λαίλαπι βιαία κλονεῖσθαι τὸ ναυτικόν, ἕ
 ζόφον ἀθρόως ἐκ νεφῶν ἐπελθόντα, μελαίνειν πῶς τ᾽ ὀρώ-
 μενον, ὡς μηδὲμίαν ἐπι εἶναι φίλων ἢ πλεμίων διαίκεσιν, τ᾽
 συμβόλων αὐταῖς ἀγνοηθέντων, δια τῶν σύγχυσιν ἐπι πρὸς θῆ-
 σομεν δι' ἐνάρχησιν τῆ εἰκόνι, καὶ θαλασσαν οἰδαίνεσθαι καὶ αἰα-
 σπρεφομένον ἐκ τῶν βυθῶν, κ᾽ λάβρον ἐκ νεφῶν ὑδωρ κατὰ ρ-
 ρηγνύμενον, κ᾽ φοβερόν ἐπανιστάμενον ἐκ τρικυμίας τὴν κλύ-
 δωνα. εἶτα, παντὶ χόθεν τῶν πρᾶμμάτων εἰς ταῦτὸν συμπεσόν-

τῶν πάντων τὸ σῶλον σωμασασόμενον, καὶ τῶν ὅτι παραξέξωσιν,
 τοὺς μὲν κατὰ προδιδόντας, καὶ παρ' αὐτῶν πρὸς ἀγωνίαν αὐτομο-
 λῶντας· τοὺς δὲ ἀνάγκη ἔχον, ὁμοῦ τε διωθεῖσθαι πρὸς σκάφη ἐκ
 τῶν ἀνέμων ὅτι φερόμενα, καὶ ἀντιπέναι τοῖς ἐφορμῶσι, καὶ
 ἀλλήλους κατὰ φονδὴν ὑπὸ τῆς σῶσεως, καὶ ὁ πρὸς τὸ ὑπερέ-
 χον φθόνῳ, ἢ ὅτι θυμία τῶ ἀπὸν ἕκαστον κρατῖν, αἰεποῖη-
 σεν. ἐν θυμῷ ὅτι πούτοις, συμμιγῆ τινα καὶ ἄσημον ἦχον
 πῶσιν ἐπηχοῦντα πρὸ ἐκεί θάλασσαν, ἐκ τῶν πεινηθέντων
 αἰέμων, καὶ ἔπαυτου τῶν πλοίων, καὶ ἔροθις τῶ ζεοῖ, καὶ
 ἐκ τῆς βοῆς τῶν πολεμουῶτων, παντοδαπὰς φωνὰς ὅτι τοῖς
 πάθεισιν ἀφίεντων, ὡς μήτε ναυάρχῃ, μήτε κυβερνήτῃ φωνῶν
 ἰσχυροῦσθαι, ἀλλὰ ὀφνῶ τινα ἀταξίαν ἢ σύγχυσιν, τῆ τῶν κα-
 κῶν ὑπερβολῆς, διὰ πρὸς τὸ ζεῶ ἀπέγνωσιν, πᾶσιν αὐ-
 τοῖς ἔμαρτῶν ἀδειαν ἐμποίσησιν. πρὸς θεοὺς αὐτοῖς, ἢ ἀμή-
 χανόν τινα νόσον δοξομανίας· ὡς τε τῆς νεῶς ἡδη εἰς βυθὸν φε-
 ρομένης, τοὺς ὅτι βίας τῆ τῆ πρῶτων ἔριδι μὴ ὑφίεσθαι.
 μετὰ βία δὲ μοι ἀπὸ τῆς εἰκόν, ἐπ' αὐτῶ ἔκαθε πὲρ δέχεται
 πον. οὐχὶ πάλαι μὲν πῶς ἐδόκη τὸ Ἀρειανὸν γίσιμα εἰς αὐτίπα-
 λον μοῖραν ἀποκρῖν, τῆ ἐκκλησία ἔθεῖ, ἐκ πολεμίων τάξει,
 αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ μόνον, ἀντικαθίστασθαι. ὅτε δὲ ἐκ τῆς μακροῦς
 καὶ χαλεπῆς ἔριδι εἰς προφανῆ ἡμῖν ἀγῶνα ἀντικατέστησαν,
 τότε δὴ εἰς πολλὰ μέρη καὶ μυρίους τρόπους ὁ πόλεμος διεκρί-
 σθη. ὡς τε καὶ διὰ τὸ κοινὸν ἔχθος, ἢ διὰ τὸ ἰδίως ὑπόπλον, ἀ-
 διάλλακτον πᾶσιν ὑπάρχον τὸ μῖσος; ὁ δὲ οὐκ οὐτῶ
 τῶν ἐκκλησιῶν, τίνος οὐκ ἐπὶ θαλασσὶς κλύδων ἀγριώτε-
 ρος; ἐν ᾧ πᾶν μὲν ὄριον πατέρων κεκίνηται, πᾶς ἢ θεμέλιος,
 καὶ εἴ τι ὀχύρωμα δογμάτων, διὰ σεσάλω κλονεῖται ἢ πᾶν-
 τα καὶ κάλασειετα, σαθρὰ τῆ βίας ἐπαμωρῶμενα. ἀλλήλοις δὲ
 ἐμπίπλοντες, ὑπὸ ἀλλήλων ἀνατρεπέμεθα. καὶ μὴ φθάση
 βαλὼν ὁ πόλεμος, ὁ παρασάτης ἔτρωσε. καὶ πῆση βληθεῖς,
 ὁ σωμασιστῆς ἐπ' ἀνέβη. ποσῶν ἀλλήλοις κοινῶν ἔμεν, ὅσον κοινῆ
 τοὺς ἐναντίους μισεῖν· ἐπεὶ δ' ἀντὶ τῆς ἀρέλθωσιν οἱ πόλεμοι, ἀλ-
 λήλους

λήλους ἤδη βλέπομεν πολεμίους. Ἰπὶ πύτις, τ̄ ναυαγίων τὸ
 πλῆθος τίς ἀν' ἐξαριθμήσει; τ̄ μὲν ἐκ τῆς τ̄ πολεμίων πρὸς-
 βολῆς καλαδιώτων, τ̄ ἢ ἐκ τ̄ λαθραίας τῶν συμμαχοῦτων
 Ἰπὶβουλῆς, ἄλλων ἐκ τῆς ἀπειρίας τ̄ ὀθύνοντων ὅπως γε αὐ-
 πανδροὶ ἐκκλησίαι, οἷον ὑφ' ἀλοῖς ἡσὶ, τῖς αἰρετικοῖς δόλοις
 πρὸς παραχρῆσαι, διεφθάρησαν. ἄλλοι δὲ τῶν ἐχθρῶν ἔσωτη-
 ρίς πνέμα ἔ παραλαβόντες τὸς οἴακας, πρὸ τῶν πῖσιν ἐ-
 ναυάγησαν. αἱ ἢ ἐκ τ̄ δρχόντων ἔκτισμα τούτου ἐπαγόμενα
 παραχρῆ, ποίας ἐκ τῆς κατηγίδ σφοδρότερον τῆς
 λαοὺς ἀνατρέπουσι; κατηγὴς δὲ ἡς ἔτως ἢ συγνή σκοτόμανα
 πᾶς ἐκκλησίας ἐπέχῃ, τ̄ λαμπήρων ἔκτισμα, ἔς ἔτετ ὁ θεὸς
 πᾶς ψυχὰς τῶν λαῶν φωτίζειν, ἐξοικισθέντων. τὸ ἢ ὑπερ-
 βάλλον αὐτοῖς τῆς πρὸς ἀλλήλους φιλονεικίας, Ἰπὶ κρεμαμένῃ
 ἤδη ἔ φόβος τ̄ ἔ παντὸς ἀγαλύσεως, παραίτη τῶν αἰσθη-
 σιν. τῆ γὰρ κοινοῦ ἔ δημοσίῃς πολέμῃς πλεῖον ἐστὶ τὸ ἴδιον δυσμε-
 νές, τῆς ἐκ τ̄ κρατεῖσθαι τῶν ἐναντίων δόξης, τῆ κοινῶς πᾶσι
 λισιτελουῦτος, πρὸς ἡμεμένης. οἷς τοπαραυτίκα τῆς φιλοῦ-
 μίας τερπνόν, τ̄ εἰς ὑπερον ἀποκρίμένων μισθῶν, πρὸς ἡμότερον.
 διόπερ πάντες ὁμοίως, καθ' ὃν ἀν' ἕκαστῶν διώη τρόπον, πᾶς
 φονικὰς χεῖρας ἀλλήλοις ἀντεπιφέρουσι. τραχῆα δὲ τῖς κρα-
 γῆ τ̄ ἐξ ἀνιλογίας παρατριβομένων ἀλλήλοις, ἔ βοῆ ἄσημος,
 καὶ δύσκριτῶ ἦχος ἐκ τῶν ἀσιγήτων θορύβων, πᾶσαν ἤδη
 σχεδὸν ἐκκλησίαν πεπλήρωκεν, Ἰπὶ ὑπερβολὰς καὶ ἐλλεί-
 ψης τὸ ἔθες δόγμα τῆς ἀσεβείας παρατρέποντων. οἱ μὲν γὰρ,
 Ἰπὶ Ιουδαϊσμὸν ἀπὸ τ̄ συγχύσεως τῶν πρὸς ἁπάντων. οἱ ἢ, Ἰπὶ
 Ἑλληνισμὸν ἀπὸ τῆς τ̄ φύσεων ἐναντιότητῶ παραφέρων, ἢ
 οὔτε τ̄ θεοπνέου γραφῆς μεσιτῶν αὐτοῖς ἐξαρκέσης, ἔτε
 τ̄ ἀποστολικῶν παραδόσεων τῶ πρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς ἀγα-
 λαγὰς βραβεῖουσῶν. εἰς ἢ ὅρος φιλίας, τὸ καθ' ἡδονὴν εἰπεῖν
 καὶ ἐχθρὰς ἀρκεῦσαι πρὸς φασίς, τὸ μὴ συμβῆναι τ̄ δόξης.
 πᾶσης δὲ πτωμοσίας πιστότερον, πρὸς κοινωνίαν ἐπίσεως, ἢ τῆ
 σφάλμα ἔ ὁμοιότης. θεολόγος δὲ πᾶς, ὁ ἢ μυρίας κηλῖται

τῶν ψυχῶν συμπαθείας. ἐπιτύθεν τῆς νεωτεροποιῆς ὁ πρὸς τὴν
 συστάσασθαι πολλή. πειραροῦ αὐτὸς χροτήητι ἔσπεδαρχί-
 δου, τῆς ἐκκλησιῶν τὰς πρὸς τὰς διαλαγχάνουσι, τῶν οἰκονο-
 μίαν ἔργων πρὸς παρασπίμενοι. ἔπειτα ἡδη τῆς ἁ-
 γελικῶν θεσμῶν ἐξ ἀκρομαίας συγκεχυμένων, ἀμύθη ὁ
 ὠθισμός ὅτι τὰς πρὸς τῶν φημιαντων ἐκάστω ἑαυ-
 τὸν εἰσποιεῖν τῆ πρὸς τὴν βιαζομένου. αἰαρχία δὲ τῆς δεινῆ δὸς
 φιλαρχίας τῆς τῆς λαοῖς ἐπεκώμασεν. ὅθεν ἀπρῆκτοι παν-
 τελῶς ἢ δέροι, τῶν ὀπισθοκλήσεως, οὐ μᾶλλον
 ἀκούειν πνός, ἢ αὐτὸν ἀρχεῖν ἐτέρων ὀφειλόμενον εἶναι ἐκάστω
 διὰ τὸ ἐξ ἀμαθίας τύφον λογιζομένου. Διὰ τῶν ταῦ λυσί-
 τελεσεραν τῆς λόγου τῶν σιωπῶν ἐπιθεμελιω, ὡς οὐ δυναμένης
 φωνῆς ἀνθρώπου, διὰ τοσούτων θορύβων εἰσπεφυθεῖται. εἰ γὰρ
 ἀληθῆ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ῥήματα, ὅτι λόγοι σοφῶν ἐν ἀναπαύσει
 ἀκούονται· πολλοῦ ἂν δέοι πρέπειν τῆ νύκτα καταστάσει τὸ πρὸς τῶν
 τῶν λέγειν. ἐμὲ δὲ ἢ τὸ πρὸς τῆς ἐκείνου κατέχει λόγιον ὅτι
 Ὁ σιωπῶν, ἐν τῶν κερῶν ἐκείνω σιωπήσει. διότι ὁ κερῶν πνηρός
 ἐστιν. ἐν ᾧ οἱ μὲν ὑποσκελιζουσίνω, οἱ δὲ, ἐν ἄλλοντα τῶν πε-
 σόντι· ἄλλοι δὲ ὀπισθοκλήσεως. ὁ δὲ τῶν ὀκλαζαίη χεῖρα ὀργῶν
 ἐκ συμπαθείας. ὅτι ἐστὶ καίρι γε ἢ τὸ παλαιὸν νόμον οὐδὲ ὁ
 τὸ ὑποζύγιον τῆς ἐχθροῦ πεπλωκὸς ὑπὸ τῶν γόμων παραδρα-
 μῶν, ἀκατάγνωστος. ἀλλ' ἐχὶ τὰ νύκτα τῆς αὐτῆς. πόθεν; ὅπου γε
 διὰ πάντων τῆς ἀγάπης ψυχείας, ἀνήρηται μὲν ἀδελφῶν συμ-
 πνοια, ὁμονοίας ἢ ἀγνοεῖται ἢ τούνομα, ἀνήρηται δὲ ἀγαπηλι-
 καὶ νουθεσία· οὐδαμοῦ ἀπλάγχνον χεῖρα, οὐδαμοῦ δακρυον
 συμπαθῆς. ὅτι ἐστὶ ὅτι ἀσθενουῦντα τῆ πρὸς πρὸς λαμβανόμε-
 νος· ἀλλὰ τοσούτον μῖσος τοῖς ὁμοφύλοις πρὸς ἀλλήλους ἐκκέ-
 κω, ὡς μᾶλλον τοῖς ἔσπετασιον πρὸς τῶν, ἢ τοῖς οἰκείοις
 ἐκάστω καλορθώμασιν ἐπαγαλλονται. ὡς περ δὲ ἐν ταῖς λοιμι-
 καῖς συμπαθείας, ἢ οἱ ἢ πᾶσαν ἀκρομαίας διατῶμενοι, τῶν
 ἴσα τοῖς ἄλλοις κάμνουσιν, ἐκ τῆς πρὸς τοὺς διεφθερμένους
 ὁμιλίας τῆς ἀρρώστιας ἀναπιμπλάμενοι ἔτω ἢ νῦν πάντες ἀλ-
 λήλοισ

λήλοις γεγόναμεν ὅμοιοι, ὑπὸ τῆς καταχούσης τὰς ψυχὰς
 ἡμῶν φιλονεικίας πρὸς τὰ τῶν κακῶν ζήλον ὑπαχθέντες. ἐν-
 τεῦθεν ἀσύγνωστοί μιν καὶ πικροὶ κάθηται τῶν ἀποτυγχανομέ-
 νων ἐξετασθῆ, ἀγνώμονες δὲ καὶ δυσμενεῖς τῶν καθορθομένων
 κερτά. καὶ τοσοῦτον, ὡς εἴκοι, τὸ κακὸν ἡμῖν ἐκιδρυται, ὡς καὶ
 τῶν ἀλόγων γεγόναμεν ἀλογώτεροι. εἶγε ἐκεῖνα μὲν, τὰ ὁμό-
 φυλα ἀλλήλοις σωμαζέταται. ἡμῖν ᾗ ὁ χαλεπώτατος
 πόλεμος πρὸς τὸς οἰκείους ἐστίν. τῶν μὲν ἐν πάντων ἐνεκεν,
 σιωπᾶν ἔδει. ἀλλ' ἀνθεῖλε γὰρ ἐπέρωθεν ἡ ἀγάπη, οὐ ζήλοῦσα τὸ
 ἑαυτῆς, καὶ νικᾶν ἀξιοῦσα πάντων κερτῶν καὶ πραγμάτων δυσχέ-
 ρειαν. ἐδίδαξαν δὲ ἡμᾶς καὶ οἱ Ἰσραὴλ τῆς Βαβυλωνίας παῖδες, καὶ
 μηδενὸς ὄντος τῆς σωτηριεμένου τῆ εὐσεβείας, κατ' ἑαυτοὺς τὸ
 Ἰσραὴλ ἐκλελεῖν. οἱ γὰρ ἐκ μέσης τῆς φλογός, τὸν θεὸν
 ἀνύμνου, μὴ λογιζόμενοι τὸ πλῆθος τῶν τῶν ἀλήθειαν ἀθε-
 τοιῶν, ἀλλ' ἀρκοῦμενοι ἀλλήλοις, τρεῖς ὄντες. διόπερ οὐδὲ
 ἡμῖν ὄκνον ἐνεποίησε τὸ πολέμιον τὸ νέφος. ἀλλὰ τῶν ἐλπίδα
 θέμενοι Ἰσραὴλ τῶν βοήθειαν ἔπνεύματος, ἐν πάσῃ παρρησίᾳ κα-
 τηγείλαμεν τῶν ἀλήθειαν. ἢ πάντων ἀνὴρ χετλιώτατον, τοὺς
 μὲν βλασφημοῦντας τὸ πνεῦμα ἔτις εὐκόλως πρὸς τὸ ἀσεβῆ
 λόγον ἀποθρασυέεσθαι. ἡμᾶς ᾗ, τηλικούτον ἔχοντας σωμασι-
 στήν καὶ σωήτορον, ὄκνεῖν τὸν λόγον διακεῖν, τὸν ἐκ τῆς τῆ πατέ-
 ρων παραδόσεως πρὸς ἡμᾶς ἀκαλεθία μνήμης διαζωθέντα.
 Ἰσραὴλ πλεον ᾗ ἡμῶν ἐπήγαρε τῶν ὀρμῶν, τῆς τε ἀνυποκρίτου σου
 ἀγάπης τὸ ἀγάπυρον, καὶ τὸ ἔτις ἐμβριθεῖς ἐκ ἡσυχίου, ἐγχεώ-
 μενον μὴ εἰς πολλοὺς ἐξοίσιν τὰ ῥηθησόμενα. ἔχ' ὡς ἄξια κα-
 τακρύπτεισθαι, ἀλλ' ὡς καὶ μὴ ῥίπτεισθαι τοῖς χοίροις τὸς μαργαρί-
 τας. Ἐταῦται μὲν εἰς τοσοῦτον. σοὶ ᾗ εἰ μὲν δεκέντως ἔχει τὰ
 εἰρημένα, τῶν περὶ ἐξω ἔτις πρὸς τούτων λόγου. εἰ δὲ ἐλλιπῶς
 ἔχῃν δεξίαι, φθόνος ἔδειξαι, φιλοπίνως προσεδρεύοντα τῆ ζήτησι,
 δι' ἐρωτήσεως ἀφιλονεικῆ πρὸς τὴν γνώσιν. δώσθαι γὰρ ὁ κύ-
 ρος δι' ἡμῶν, ἢ καὶ δι' ἐτέρων, τὴν λήπομένων τὴν πλῆρωσιν καὶ τὴν
 Ἰσραὴλ χορηγούμενον τοῖς ἀξίοις αὐτῶν γνώσιν, ὑπὸ ἔπνεύματος:-

C

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

RELIGIOSISSIMIS ET SAN-
CTISSIMIS FRATRIBVS, IN MINISTE-

*rio coniunctis per Italiam & Galliam Episcopis, idem
concorditer sentientibus, Meletius, Eusebius,*

*Basilius & reliqui, in Domino
salutem.*

FFERT sane consolationis aliquid doloribus animi gemitus sæpenumero e profundo pectoris emissus; & lacrimula interdum promanans, multitudinem afflictionis disiecit. Nos vero in commemoratione malorum nostrorum ad caritatem vestram, non modo gemitus & lacrymæ consolatione afficiunt; sed etiam blandior quædam spes fouet: futurū scilicet, vt expositis iis quæ ægritudinem nobis inurunt, excitemini ad subleuandos nos: id quod iam pridem expectauimus a vobis præstitum iri Ecclesiis orientis: sed numquam consequi potuimus, omnino ex dispensatione Dei res nostras sapienter gubernantis: qua factum, vt secundum abscondita eius & iusta iudicia, diuturniores essent tentationes illæ. Neque enim ignorare potuistis statum rerum nostrarum, fratres honorabilissimi; cuius fama ad extremas orbis terrarum partes excucurrit. Neque etiam vos tales estis, quos fraternæ calamitatis dolor non attingat, cum sitis discipuli Apostoli, docentis impletionem legis esse dilectionem proximi. Sed, vt dixi, repressit incitationem vestram iustum Dei iudicium; quod admetiri aliquid voluit, vt ita afflictio destinata peccatis nostris complementum suum nancisceretur. Cæterum nunc saltem cohortatio nostra ad pietatis zelum & nostri commiserationē vos exuscitet, vbi omnia, etiam ea quæ antehac ad aures vestras non peruenerunt, cognoueritis ex pientissimo fratre nostro & syndiacono Sabino; qui poterit omnia quoque in litteris a se addere narrando. per hunc cohortamur vos, vt induatis viscera miserationum; & abiecta omni cunctatione, denuo assumatis laborem dilectionis, neque itineris longinquitatem

prætendentes, neque occupationes domesticas, neq; aliud
 quippiam in rebus humanis. Non enim periclitatur vna
 Ecclesia; non duæ vel tres in asperam hanc & tristem tem-
 pestatem inciderunt. Nam ferme a finibus Illyrici vsque ad
 Thebaida lues hæreseos populando grassatur: cuius qui-
 dem semina antea ab infelici Ario iacta, posteaquam radi-
 ces altas egerunt multorum labore & studio in impietatis
 cultura occupatorum, fructus hoc tempore exitiales pro-
 ferunt. Euerfa sunt veræ religionis dogmata in piorum ri-
 tuum confusione: ambitiosæ principatus affectationes in
 iis qui Dominum non timent, cupide in honoratiores fun-
 ctiones, vt aliis præsent, inuolant: & deinceps propalam
 præmium impietati propositum est primum (vt ita loquar)
 subsellium. Quapropter quo quis vehementior fuerit in
 blasphemis vsurpandis, eo dignior iudicatur qui populi sit
 Episcopus. Dignitas & autoritas ministerii perit. Nusquam
 inuenias qui scienter pascat ouile Domini, cum, quod pau-
 peribus distribuendum erat, ambitiosi absumant in suas
 voluptates & largitiones. Obsoleuit accurata canonum
 obseruatio. Magna peccandi licentia. Qui enim studio ho-
 minum dominatum nacti sunt, in eo ipso, pro studio illo,
 gratiam referunt. Iudicii æquitas proffigata est, vnusquisq;
 in voluntate cordis sui ambulat. Improbilas omnem mo-
 dum superat. Plebs nullam admonitionem admittit: qui
 præsent, libere castigare non audent. quippe hominum
 opera principatum adepti, eorum serui sunt a quibus be-
 neficium acceperunt. Iam vero instar reli ad bellum hoc in-
 testinum excogitata est vindicatio orthodoxæ doctrinæ, &
 propriis inimicitis occultatis, religionis ergo, odia suscipe-
 re se simulant. Alii, dum declinare student accusationes,
 quibus turpissimorum flagitiorum conuincantur, populos
 ad mutuam contentionum rabiem concitant, vt commu-
 nibus malis sua probra quasi obumbrent. Ideoque bellum
 hoc nullam admittit compositionem, cum, qui improbe
 multa designarunt, communem pacem suspectam habe-
 ant, quasi detegat abditam ipsorum turpitudinem. Ob hæc
infideles rident, infirmiores fluctuant, fides ambigua, igno-
 rantia

QVERIMONIA DE ECCL. DISCID. 21

rantia offusa animis, quod imitentur veritatem qui mali-
 tiose doctrinam adulterando corrumpunt. ora piorum si-
 lent. Cuius linguæ blasphemæ licentia effutiendi quæ ve-
 lit, permilla. Sancta profanata sunt. Pars populi sanior vitat
 precationum ædes, vt impietatis scholas. In locis desertis
 ad Dominum caelestem cum suspiriis & lacrimis manus at-
 tollunt. Peruenit etiam ad vos credo fama eorum quæ in
 pluribus ciuitatibus facta sunt; plebem nempe cum vxori-
 bus & liberis, atque ipsis etiam senibus, ante portas effu-
 sam, sub dio vacare precibus, & ferre cunctas aeris iniurias
 patientissime in expectatione auxilii diuini. Quis digne has
 calamitates de flere possit? Quot lacrimarum fontes his
 malis sufficiant? Dum igitur adhuc aliqui videntur stare,
 dum vestigium adhuc pristini status conseruatur, propera-
 te ad nos, properate quæso fratres maxime germani; ante-
 quam penitus naufragium in Ecclesias ingruat: porrigite
 manum in genu prolapsis: commoueantur nostri causa fra-
 terna vestra viscera, profundantur lacrimæ commiseratio-
 nis: neu patiamini vt dimidiam orbis terrarum partem er-
 ror ille absorbeat. Cauete sinatis fidem extinguere, apud quos
 primum eluxit. Qua ratione autem rebus succurrere
 possitis, & quo pacto ostendere commiserationem erga af-
 flictos, id a nobis omnino discendum non erit; sed ipse Spi-
 ritus sanctus vobis subiiciet. Hoc tamen non reticendum,
 celeritate opus esse ad conseruationem reliquiarum, &
 præsentia plurium fratrum, vt, qui huc venturi sunt, synodi
 instar videantur obtinere, atque ita non tantum ex digni-
 tate mittentium, sed etiam ex proprio numero satis autori- 8
 tatis habeant ad correctionem: qui & Nicææ scriptam a
 patribus nostris fidem renouent, & radicitus hæresin euel-
 lant, ac ad Ecclesias ea differant quæ pacis firmandæ sint,
 reducentes ad concordiam eos qui idem sentiunt. Hoc
 enim certe omnium miserabilissimum est, quod etiam sa-
 niorem amplexi doctrinam in partes distracti sunt, & cir-
 cumstant nos mala, vt videtur, eadem quæ Hierosolymi-
 tanos tempore obsidionis Vespasianicæ. Nam & illi simul
 externo bello premebantur, simul intestina ciuium sedi-

tionem confitebantur. Nobis autem, præter bellum apertum hæreticorum, exortum aliud ab iis qui idem sentire videntur, Ecclesias eo redegit, ut nihil illis sit infirmius. Ad quæ omnia maxime opis vestræ indigemus, ut Apostolicam confitentes fidem, sectis quas excogitarunt abolitis, in posterum subiiciant se Ecclesiæ autoritati, ut suis quasi numeris absolutum fiat corpus Christi, membris omnibus ad integritatem reductis; utque non tantum aliena bona prædicemus, quod nunc facimus, vetum etiam nostras ipsorum Ecclesias veterem orthodoxæ doctrinæ gloriam recuperasse videamus. Nam reuera in præcipua beatitudinis parte ponendum id quod Dominus vestræ pietati largitus est, discernere nimirum quod adulterinum est a probò & puro; fidemque Patrum absque vlla dissimulatione & formidine publice profiteri: quam fidem & nos recepimus & cognouimus ex Apostolicis notis expressam & confirmatam, suffragantes & ipsi, & omnibus quæ in Concilii scripto rite & legitime decreta sunt.

9 VERE DEO CARISSIMIS ET
MAXIME DESIDERABILIBVS FRATRIBVS,
*idem concorditer sentientibus. & in ministerio coniunctis per
Galliam & Italiam Episcopis, Basilius episcopus
Cæsareæ urbis Cappadociæ S.*

8 DOMINVS noster Iesus Christus, qui totam Dei Ecclesiam nominare voluit corpus suum, & ostendere singulos nos inter nos membra esse, etiam nobis dedit, ut amice erga omnes affecti essemus iuxta membrorum consensionem. Idcirco etsi domiciliorum interuallis longissime disiungimur, ratione tamen coniunctionis propinqui inter nos sumus. Quoniam igitur caput pedibus dicere nequit, Vobis non egeo; neque vos omnino committeris ut reiiciatis nos, sed tanta commiseratione afficiemini ob afflictiones, quibus traditi sumus propter peccata nostra, quanta læticia nos perfundimur ob pacem gloriosam gratia

via diuina vobis concessam. Sane nos alio etiam tempore implorauimus caritatem vestram, tum ad nostri subleuationem, tum ad commiserationem: sed quia ultio de nobis nondum impleta fuit, Deus passus vos non est ad opitulandum exsurgere. Maxime quidem expetimus, vt ipsi etiam Principi vestrarum regionum pietatis vestrae indicio innotescat nostra confusio. Si vero hoc difficile, vt saltem aliqui vestrum huc veniant, qui inuisant & consolentur afflictos, quique oculis intueantur Orientis mala, quæ auribus accipi nequeunt; quod nulla oratio reperiatur quæ euidenter repræsentare valeat rerum nostrarum statum. Persecutio nos oppressit, fratres honorabilissimi; persecutionum grauiissima: Pastores expelluntur, vt dissipentur oues: quodque grauissimum est, ii qui affliguntur, mala illa non perpetiuntur quasi perfecti martyres, neque plebs athletas illos pro martyribus habet aut colit, propterea quod Christiani appellantur ii ipsi qui persequantur. Vnum crimen est, 10 quod vehementer vindicatur, accurata obseruatio Traditionum a patribus relictarum. Huius causa patria eiiciuntur pii, & in solitudines commigrant. Non canicies apud iniquos iudices venerabilis, non pietatis exercitium, non vitæ ratio a primis annis iuuentutis, ad senectutem vsque, secundum Euangelii doctrinã, traducta. Ac nemo quidem maleficus condemnatur nisi conuictus: at Episcopis capiundis sola calumnia satis est; & suppliciis traduntur, etiam si nulla criminum demonstratio afferri possit. Sunt qui accusatores suos non nouerunt, neque viderunt locum iudicii, neque per calumniam omnino accusati fuere: sed in tempesta nocte per vim abrepti & in exilium acti, imo ad ipsam mortem adacti, cum in locis desertis nihil non laborum & molestiarum perferre cogerentur. Atque his malis quæ comitentur, nota omnibus, etiam nobis tacentibus, fugæ presbyterorum, fugæ diaconorum, vniuersi cleri direptiones & exagitationes. Necessè enim est vt adores imaginem, aut vrentibus flagellis ab improbis cædaris. Populorum videre est gemitus, lacrimas assiduas, cum domi, tum publice, omnibus deplorantibus ea quæ perpetiuntur.

Nemo enim adeo saxeus & duro corde est, ut patre amisso leniter orbitatem ferat. Lamentantium sonus in agris, in viis, in solitudinibus. Vna vox omnium tristitia & miserabilia loquentium. Gaudium & læticia spiritualis sublata. In luctum conuersi dies nostri festi. *Ædes* precationum occlusæ, altaria cultus spiritualis vacua: non amplius Christianorum sunt congregationes, non amplius doctores primo loco sedent, non amplius doctrina salutaris, non conuentus publici, non nocturnæ hymnorum cantiones, neq; beata illa animorum exultatio, quæ existit in animis credentium in Dominum tum cum conuenitur ad communicationem spiritualium charismatum. Nobis conuenit dicere, quod non sit hoc tempore princeps, neque propheta, neque dux, neque oblatio, neque suffumigium; non locus sacrificandi coram Domino, neque inueniendi misericordiam. Hæc scribimus scientibus. Neq; enim vlla pars est orbis terrarum quæ nostras deinceps ignoret calamitates. Ideo non existimandum, erudiendi causa nos commemorare ista, vel commonefaciendi vestram diligentiam. Nouimus enim, vos non magis posse obliuisci nostri, quam mater sobolis vteri sui. Sed quia consueuerunt homines doloribus oppressi ingemiscendo quodammodo leuare ægritudinem, id nos etiam facimus; qui mæroris grauitate animum exoneraturi, multiplices nostras miseras vestræ dilectioni exponimus; ut tandem acrius ad preces commoti, exoretis Dominum ut reconcilietur nobis. Sane si afflictiones solos nos defatigarent, ipsimet utiq; nobis autores essemus ut quiesceremus & lataremur iis quæ pro Christo perferenda forent. Nunc vero metuimus ne forte malum augescens instar flammæ materiam ardentem peruagatæ, ubi corripuerit & absumerit vicina, etiam remota inuadat. Pests enim hæreseos istius depascitur omnia, ac periculum est ne nostris Ecclesiis peremptis deinceps etiam serpat ad sanam partem eorum locorum in quibus vos degitis. Propter multitudinem peccatorum nostrorum forte nos primi quasi esca obiecti sumus crudiuoris hostium Christi dentibus. Forte etiam (quod magis verisimile est)

est) communis animarum nostrarum hostis, quando Euan-
 gelium regni e nostris locis primum in omnes terras exiit,
 defectiōnis quoque semina in his locis primum nata per
 totum terrarum orbem magno studio dispergere contē-
 dit. Quibus enim illuxit splendor cognitionis Christi, eos-
 dem impietatis tenebris inuoluere cogitat. Mala igitur
 nostra velim nobiscum perpendatis, vt germani Domini
 discipuli. Non pro pecunia, non pro gloria, non pro alia
 quapiam re caduca dimicamus; sed pro communi thesauro
 auitæ possessionis, quæ est sana fides, stantes pugnamus. 12
 Commiserescat vos nostri, ô fratrum amantes; propterea
 quod apud nos occlusa sunt piorum ora, aperta contrâ o-
 mnis audax & blasphema lingua eorum qui loquuntur
 contra Deum iniqua: columnæ & fundamentum veritatis
 dissipata: nos, qui ob humilitatem contemnimur, libere lo-
 qui non audemus. Certamen suscipite pro Ecclesiis, non
 tantum res vestras curate, cum modo in portu nauigetis &
 quidem tranquillo, diuina gratia concedente vobis statio-
 nem, in qua tuti esse possitis ab improborum spirituum
 tempestate: sed etiam manus porrigite Ecclesiis vi procel-
 larum agitatis, ne prorsus deserte naufragium fidei faciant.
 Ingemiscite nostri causa; quia blasphemia afficitur Vnige-
 nitus, & nemo est qui contradicat: Spiritus sanctus nullo
 loco ponitur, & qui conuincere alios potest, fugatur. Mul-
 tudo Deorū inualuit: Magnus Deus apud illos est, & par-
 uus. FILIVS, non naturæ nomen, sed honoris & dignita-
 tis appellatio existimatur: SPIRITVS SANCTVS, san-
 ctam Trinitatē nec complere putatur, nec socius esse diui-
 næ & beatæ naturæ sed ad Patrem & Filium adiectus teme-
 re ita & casu, quasi vnum aliquid ex creaturis. Quis dabit
 capiti meo aquam? Quis palpebris meis fontem lacrima-
 rum? & deflebo per multos dies populum, qui hac doctri-
 næ prauitate vnâ ad perniciem impellitur. Simpliciorum
 aures seducuntur, & de cætero assueuerunt impietati hæ-
 reticæ. Infantes & pueri Ecclesiæ vnâ educantur in doctri-
 na illa impia. Quid enim agant? Illi baptizant: illi peregre
 abeuntes deducunt: illi ægrotos inuisunt, dolentes con-

solantur, afflictis opitulantur: penes eosdem varia subleuationum genera, mysteriorum communicationes: omnia illorum opera conficiuntur. quæ res plebem concordia nudo cum ministris copulat, adeo ut, exiguo tempore elapso, etiam si metus omnis remoueatur, nulla in posterum spes sit fore ut diuturna dilectione deuincti, ad cognitionis ueritatem denuo reuocentur. Has ob causas multos ex nobis oportebat ad uestram dignitatem concurrere & unumquemque; suarum rerum statum exponere. Nunc hoc ipsum uobis argumento sit & iudicio, in quantis malis uersamur, quod potestas etiam alio exeundi nobis adempta. Nam si quis uel ad breuissimum temporis spacium ab Ecclesia sua discesserit, protinus insidias eorum qui in occasionem irrependi intenti sunt, plebem exponet. Sed Dei gratia unum misimus pro multis, pientissimum & dilectum fratrem nostrum Dorothenum, presbyterii collegam: qui poterit suamet narratione complere ea quæ in litteris desunt, cum omnia accurate obseruarit, & rectæ fidei sit amulus. quem in pace acceptum, celeriter dimittetis, ut bonum & lætum nuncium nobis de uestro in fratribus iuuandis studio afferat.

EXPOSITIO PRÆSENTIS
ECCLESIARVM STATVS.

CVI rei similem dicemus esse præsentem Ecclesiarum statum? Num similis est prælio cuidam nauali inter homines bellicosos & certaminum maritimorum peritos, commisso post ueteres offensas, & similtates quas mutua indignatio animi diu aluit? Contemplare iam mihi in hac imagine terribilem utriusque classis impetum, & mox certaminis conflictum, ira, quasi rupto aggere, eo progressa, ut sanari amplius non possit. Adde, si vis, uolento turbine naues agitari, & caliginem ex nubibus densam ingruere, qua nigrescant quodammodo omnia quæ oculis cernuntur, ut hostes a suis nemo amplius discernere queat, cum in confusione

fusione illa signa & notæ ignorentur. Vt imago sit euiden-
 tior, adiungemus & mare intumescere, & ex fundamento
 quasi commoueri, largas ex nubibus erumpere pluias, &
 terribles vi tempestatis exurgere fluctuum insultus. Mox
 vndique ventis concurrentibus toram classem collidi, & ex ¹⁴
 iis qui in acie pugnant alios rem prodere, & in ipso prælii
 ardore ad hostes transire: alios necessitate cogi, vt & nau-
 gia ventorum impetu illata repellant, & simul occurrant
 iis qui irruunt. Sequi dein mutuas cædes ex seditione orta
 de inuidia aduersus præstantiores, & cupiditate vnus cuius-
 que volentis se superiorem esse. Præter hæc animo conci-
 pias licet promiscuum quendam & ignotum strepitum,
 quo totum illud mare personet ventis circumquaque stri-
 dentibus, accedente nauium fragore, & fluctuum feruenti-
 um fremitu, clamore denique præliantium, qui varias &
 multiplices voces pro malorum præsentium ratione emit-
 tant, vt neque quid nauarchus præcipiat, neque quid gu-
 bernator, exaudiri queat, ac animaduertatur potius horri-
 bilis perturbatio & confusio, ipsa mali magnitudine pec-
 candi licentiam concedente ex vitæ desperatione. Adice
 his mirificum quendam furiosæ ambitionis morbum, quo
 fiat vt naue iam iam ad fundum maris descendente, classiarum
 nihilominus de principatu inter se contendant. Ab hac
 imagine transi quæso ad ipsius mali archetypum. Nonne
 olim quodammodo videbatur Ariana secta, cum ad con-
 trariam Ecclesiæ factionem se segregasset, tamquam hosti-
 lis acies, ipsa per se tantum nobis esse opposita? postea vero
 quam ex diuturna & graui contentione in manifestum
 contra nos certamen descenderunt, tum in multas partes
 modis infinitis bellum illud scissum fuit, vt iam & propter
 communes inimicitias, & priuatas suspiciones, odium nul-
 lam reconciliationem admittat. Atque hæc Ecclesiarum
 commotio quam maris tempestatem sæuitia sua non su-
 perat? In qua Patrum termini quasi loco moti, omne fun-
 damentum, & si quod dogmatum fuit munimentum, labe-
 factatum est. Agitantur & concutiuntur omnia super basi
 putrida in sublime educta. Dumque mutuo, alius in alium,

irruimus, mutuo etiam euertimur. Quod si forte hostis feri-
 riendo non anteuertat, manipularis adest, qui vulneret. Si-
 que cadat ictus, commilito praesto est qui iacentem calcet.
 Eatenus societatem inter nos colimus, quatenus commu-
 15 niter aduersarios odimus. Vbi hostes abierunt, cōfestim in-
 tuemur alius alium vt hostem. Adhæc naufragiorum mul-
 titudinem quis enumerauerit? cum alii impressione hosti-
 um submergantur, alii occultis sociorum insidiis, alii gu-
 bernatorum inscitia. Siquidem totæ cum ipso populo Ec-
 clesiae ad hæreticorum quasi sub mari latentes dolos allisæ
 interierunt: alii arreptis gubernaculis hostium salutaris
 Spiritus naufragium in fide fecerunt. Iam turbæ illæ concita-
 tæ a principibus huius mundi, quauis procella & quouis
 turbine vehementius populos euertunt. Tristis insuper &
 odiosa adeo tenebrarum facies Ecclesias occultit, luminibus
 illis mundi, quorum opera Deus animos hominum illustra-
 ri voluit, remotis. Cæterum nimium mutuae contentionis
 studium, metu iam impendente dissolutionis huius vniuer-
 si, sensum omnem aufert. Plus enim tribuitur priuatis si-
 multatibus, quam communi & publico bello: dum gloria,
 quæ ex victoria aduersariorum nascitur, communi utilitati
 præponitur ab iis quibus ambitionis iucunditas in præsen-
 tia multo potior mercede in posterum reposita: asperitas
 vociferationis eorum qui mutuis contradictionibus atte-
 runtur, & clamor ignotus, & sonus indistinctus, ex tumulti-
 bus numquam conticescentibus, cunctas iam ferme Eccle-
 sias compleuit, dum nonnulli rectum pietatis dogma ad
 nimium & parum peruertendo trahunt. Alii enim ad Iu-
 daismum personarū confusione, alii ad Hellenismum con-
 trariarum naturarum introductione deferuntur; cum ne-
 que sacrae litteræ iam tantum valeant, vt intercessionem
 eius illi admittant; neque traditiones Apostolicæ tantum
 autoritatis habeant, vt ipsorum controuersias componere
 possint. Vnus amicitiae terminus est, ad voluptatem loqui;
 & inimicitiarum causa satis grauis, alterius opinionem im-
 probare. Errati similitudo, ad societatem seditionis, maio-
 rem fidem meretur quam vlla coniuratio. Theologus qui-
 vis est,

vis est, etiam is qui innumerabilibus macularum notis ani- 16
 mum distinctum habet. Vnde rerum nouarum cupidis lar-
 ga factiosorum copia. Hinc fit vt homines ipsimet suis suf-
 fragiis electi & affectatores dominationis inter se sortian-
 tur, qui Ecclesiis præsent, dispensatione Spiritus repudiata.
 Porro Euangelicis constitutionibus, dum nihil ordine &
 decore geritur, confusis, difficile memoratu est, quanta præ-
 sidendi libido sit, aliis alios quasi manu de loco detrudenti-
 bus, & petitoribus violento modo sese in functiones pri-
 marias intrudentibus: ex qua cupiditate principatus, into-
 lerabilis quædam licentia petulantissime plebem incessit.
 Hinc fit vt præsidum obtestationes plane ociosæ sint, cum
 vnusquisque, vicio superbiæ ex ruditate ortæ, putet se non
 magis ad obædiendum quam ad imperandum aliis aptum
 esse. His de causis conducibilius duxi silere quam loqui:
 quod humana vox in tantis tumultibus exaudiri non posset.
 Si enim vere Ecclesiastes dixit, Sermones sapientũ audiri in
 requie: multum absuerit vt deceat hoc rerum statu verbo-
 rum aliquid facere de iis quæ geruntur. Propheticum in-
 super oraculum me reprimit hoc: Intelligentem tempore
 illo taciturnum esse, quod tempus malum sit. In quo nunc
 alii supplantant, alii lapso insultant, alii applaudunt, nullo
 comparente qui manum prostrato ex commiseratione
 porrigat. Atqui secundum veterem legem ne is quidem ex-
 tra periculum condemnationis erat, qui iumentum inimi-
 ci præterierat quod sub onere conciderat. Sed his tempori-
 bus talia non videas, nec possis etiam videre, quum caritas
 vbique refrixerit, & consensio fratrum sublata sit, ignoretur
 etiam nomen concordia, amicæ admonitiones nusquam
 reperiantur, nusquam viscera benigna, nusquam lacrimæ
 commiserationis indices; non sit deniq; qui fide infirmum
 subleuet. Quin tanto odio inter se ciues vnus Ecclesiæ in-
 flammati sunt, vt magis alterius erratis quam suis quisque
 rectefactis lætentur. Quemadmodum autem in contagiis
 pestilentibus, etiam ii qui exquisita victus ratione vtuntur,
 æque ac alii ægrotant, ex infectorum consuetudine morbo
 correpti: ita & nos nunc omnes inter nos similes sumus, ad 17

malorum æmulationem seducti contendendi studio, quod animos nostros occupavit. Hinc perperam factorum acerbissimi existunt examinatores, qui ignoscere nesciant; rectefactorum contra existimatores parum considerati & infensi. Atque hoc malum adeo fixum quasi & locatum in nobis esse videtur, ut ipsis brutis stolidiores simus: siquidem illa, ad sui generis animantes congregantur; nos, asperrimum bellum gerimus, etiam cum domesticis & necessariis. His igitur de causis omnibus silentio uti nos oportebat. Sed aliorum abstraxit nos caritas, non quærens sua, & superare volens omnem & temporum & rerum difficultatem. Didicimus autem a pueris quoque Babylonis, etiam si nemo sit qui assentiatur pietati, ipsimet tamen per nos agere quod officium cuiusque requirit. Siquidem illi, ex media flamma Deum celebrabant, nulla ratione habita multitudinis veritatem auersantis, suo numero, cum tres tantum essent, contenti. Quocirca ne nobis quidem metum aliquem vel cunctationem incussit hostium nubes; sed, seposita in Spiritus auxilio, liberrime, quæ vera essent, commemorauimus. Res enim esset certe indignissima, & vix ferenda; eos qui maledictis incessunt Spiritum, tam facile & confidenter vsurpare orationis impietatem; nos, qui tam egregium commilitonem & patronum habeamus, timidius per ministerium nostrum operam nauare Dei doctrinæ, quam de traditione Patrum memoriæ series conseruauit. Cupiditatem autem meam acrius excitauit caritatis tuæ ardor minime simulatæ, & morum grauitas, & quietis studium; quod spondet mihi fore ut ad vulgus non efferantur ea de quibus dicendum aliquid fuit; non quod digna sint quæ tegantur, sed ne porcis obiciantur margaritæ. Atque hæc quidem hætenus. Quod si satis tibi dixisse videar, hic finis orationis esto: sin putabis aliquid deesse, facile patior te in studio laboris assiduo inquirere & apponere aliquid cognitioni, beneficio interrogationis neuiquam contentiosæ. Dabit enim Dominus per nos, vel etiam per alios, ut explere possis reliqua, pro ea scientia quam Spiritus se dignis suppeditat.

N O T A N D A.

Pag. 7, v. 21, rectius in Basileensi editione, ἐπίχρητε πρὸς ἡμᾶς, ἐπι-
 χρητε ἡδὴ. Si quis etiam δὴ malit pro ἡδὴ, per nos licet. P. 11, v. 3, for-
 tasse verius, ἐπιμέλειαν. V. 5, Basil. ed. ἐκρήνων. Ab eadem abest sequens
 adverbium ὡς πρῶτον. V. 17, vsitatus καὶ ἀλάβη & καὶ ἀναλώση, subiunctiuo
 modo; vt pag. 14, v. ultimo. P. 14, v. 6, melius ἐνεποίησεν, vt v. 14.
 P. 15, v. 4, concinnius ἄλλων δὲ ἐκ- inserta coniunctione, vt in præceden-
 ti membro. P. 17, v. 9, verius esse videtur ἀνθ' ἑἰλικῶ:-

H O T A N D A

... v. 21. ... in ...
... v. 22. ... in ...
... v. 23. ... in ...
... v. 24. ... in ...
... v. 25. ... in ...
... v. 26. ... in ...
... v. 27. ... in ...
... v. 28. ... in ...
... v. 29. ... in ...
... v. 30. ... in ...

FB 3341

ULB Halle 3
001 846 40X

TA-OC

W 17

21. 20

EX BASILIO
MAGNO

ECCLESIA RVM
STATUS PRÆSENTIS
LUCULENTA ET PVL CRA
HYPO TY POSIS:

Cum Latina interpretatione SIMONIS
STENII Lomacensis.

HEIDELBERGÆ

M D XCIII

g. K. 12. 6512

g. K. 12. S. 473

